

Μια επικίνδυνη αναθεώρηση

Του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΡΕΜΑΣΤΙΝΟΥ *

Η αναθεώρηση του άρθρου 16 του συντάγματος θα αποτελέσει αναμφισβήτητο ορόσημο για την πορεία της ανωτάτης παιδείας της χώρας.

Το ερώτημα όμως το οποίο διατυπώνεται είναι το κατά πόσο το ορόσημο αυτό θα οδηγήσει στην αναβάθμιση του τριτοβάθμιου εκπαιδευτικού μας συστήματος ή στην ακόμα περαιτέρω υποβάθμισή του με ανυπολόγιστες συνέπειες για το έθνος.

Εάν η λειτουργία των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων συνεχιστεί με τον τρόπο που λειτουργούν σήμερα, θα οδηγηθούμε σε ακαδημαϊκό αδιέξοδο.

Διεθνώς η ανωτάτη παιδεία διαφοροποιείται από τη μέση παιδεία σε ό,τι αφορά τη δυνατότητά της να παράγει νέα γνώση με σύγχρονη πρωτοποριακή έρευνα. Η έρευνα όμως δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί από ανθρώπους που εξελίσσονται με την κλασική κακή δημοσιοϋπαλληλική νοοτροπία και χωρίς την είσοδο στα πανεπιστήμια νέων ερευνητών. Οι ερευνητές καθηγητές πρέπει να επιλέγονται αξιοκρατικά μεταξύ των καλύτερων διεθνώς, και όχι να εξελίσσονται δημοσιοϋπαλληλικά με αμφισβητούμενης ποιότητας ή πολλές φορές ανύπαρκτο ερευνητικό έργο.

Σήμερα, δυστυχώς η πλειοψηφία των καθηγητών των ΑΕΙ μας δεν έχουν την ανάλογη διεθνή επιστημονική αναγνωρισιμότητα, την οποία ακόμα και ο ισχύων νόμος απαιτεί.

Το γεγονός αυτό εν πολλοίς οφείλεται στην υπάρχουσα εκτεταμένη συναλλαγή μεταξύ καθηγητών και φοιτητών, αφού οι κατώτερες βαθμίδες εκλέγουν τις πρυτανικές και γενικότερα τις πανεπιστημιακές αρχές, που με τη σειρά τους φροντίζουν να εξυπηρετούν τους ψηφοφόρους τους, όταν έλθει ο χρόνος της εξελίξεώς τους από τις κατώτερες βαθμίδες του λέκτορα και του επίκουρου μέχρι και την πρώτη καθηγητική βαθμίδα. Για το λόγο αυτό, πολλά πανεπιστήμια έχουν κλείσει τις πύλες τους για τις εκατοντάδες των επιστημονικών στελεχών που διαπρέπουν στο εξωτερικό.

Στην πράξη ελάχιστες θέσεις προκηρύσσονται, αφού καταλαμβάνονται αποκλειστικά από τις εσωτερικές εξελίξεις.

Ολοι κόπτονται για την αναβάθμιση του δημόσιου πανεπιστημίου. Πόσοι όμως από αυτούς θα συμφωνήσουν να υιοθετηθεί νομοθετικά ένα σύστημα που να επιτρέπει στα πανεπιστήμιά μας να λειτουργούν με οργανογράμματα, καταστατικά και κλειστούς προϋπολογισμούς, όπως τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια;

Οι νομοθετικές ρυθμίσεις του υπουργείου Παιδείας κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση μόνο σε ορισμένα σημεία, αλλά πόρρω απέχουν από το να καταστήσουν τα πανεπιστήμιά μας σύγχρονα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια.

Γι' αυτό και υπάρχει μία άλλη κατηγορία καλοπροαίρετων, η οποία υποστηρίζει ότι ο μόνος τρόπος να αναβαθμιστούν τα δημόσια πανεπιστήμια είναι ο ανταγωνισμός με τα νεοϊδρυθησόμενα κοινωφελή μη κερδοσκοπικά.

Αλήθεια, εάν αυτά τα νέα ιδιωτικού δικαίου πανεπιστήμια δεν προβλεφθεί νομοθετικά να λειτουργήσουν με την προϋπόθεση να έχουν προϋπολογισμό και πλήρη ανάπτυξη τμημάτων ανάλογη με των δημοσίων, υπάρχει κανείς που να πιστεύει ότι θα προκύψουν μεγάλες ευρωπαϊκές μονάδες ή μήπως θα προκύψουν αμφιβόλου ποιότητας ιδρύματα, τα οποία θα χορηγούν πτυχία ανάλογα με αυτά που χορηγούνται από ορισμένες βαλκανικές χώρες σήμερα;

Η πρωτοβουλία αυτή αναμφίβολα θα εξαθλιώσει ανεπανόρθωτα την ανώτατη παιδεία, χωρίς δυνατότητα επιστροφής ακόμα και στο σημερινό καθεστώς, το οποίο θεωρείται κατά γενική ομολογία μη ικανοποιητικό.

Σήμερα πρώτιστο μέλημα της κυβέρνησης πρέπει να είναι ο εξευρωπαϊσμός της λειτουργίας των δημοσίων πανεπιστημίων με υιοθέτηση τολμηρής νομοθετικής πρωτοβουλίας και όχι της άτολμης προτεινόμενης. Εάν όμως παρ' όλ' αυτά ο συνταγματικός νομοθέτης πιστεύει ότι η χώρα αυτή είναι ευρωπαϊκά δεσμευμένη να αποκτήσει πανεπιστήμια ιδιωτικού δικαίου πρέπει αυστηρά να προβλέψει το πλαίσιο λειτουργίας τους, φωτογραφίζοντας το πλαίσιο λειτουργίας των μεγαλύτερων και εγκυροτέρων παγκοσμίως πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, όσον αφορά τον προϋπολογισμό, την πλήρη ανάπτυξη σχολών και το πλαίσιο λειτουργία τους. Τότε μόνο μπορεί ο συνταγματικός νομοθέτης να γίνει πιστευτός για την αξιοπιστία των προθέσεών του. Για το λόγο αυτό πρέπει, εάν αναθεωρηθεί το άρθρο 16, να υπάρξει δέσμευση από τα κόμματα από τώρα στο ακριβές κείμενο του εκτελεστικού νόμου που θα ψηφιστεί στο μέλλον. Ετσι θα μπορεί να συμμετάσχει ουσιαστικά στην ευθύνη της συνταγματικής μεταβολής και ο λαός με την ψήφο του, κατά τις επικείμενες βουλευτικές εκλογές.

* Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΡΕΜΑΣΤΙΝΟΣ είναι καθηγητής, πρώην υπουργός Υγείας